

บทที่ 6
สรุปและข้อเสนอแนะ

จากสถานการณ์ด้านความมั่นคงของชายแดนไทย-มาเลเซีย ซึ่งมีปัญหาต่อเนื่องมาช้านาน รัฐบาลได้จัดทำโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - มาเลเซียขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือในการดำเนินโครงการนี้จากหน่วยราชการในพื้นที่หลายหน่วยรวมทั้งต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้โครงการนี้บรรลุเป้าหมายได้ การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลของโครงการในด้านสถานการณ์ความมั่นคง, สภาพทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ของประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมาย, การมีส่วนร่วมของประชาชน และการรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน จากพื้นที่ทั้งหมดได้ทำการคัดเลือกพื้นที่จาก 2 จังหวัดคือ สงขลา และยะลา จำนวน 16 หมู่บ้าน และมีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์รวม 320 คน การนำเสนอได้แบ่งเป็น 4 บทประกอบด้วย

1. ลักษณะทั่วไปของสภาพหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย
2. สภาพการณ์ด้านเศรษฐกิจ
3. ลักษณะทางสังคมและการเมือง และ
4. การรักษาความปลอดภัย

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะโดยทั่วไปของสภาพหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย

ด้านประชากร ซึ่งสัมภาษณ์แบ่งเป็นกลุ่มผู้นำและประชาชน มีสัดส่วนจำนวนที่ใกล้เคียงกัน การนับถือศาสนามีชาวไทยพุทธมากกว่ากลุ่มไทยมุสลิมในจังหวัดยะลา ส่วนในพื้นที่จังหวัดสงขลามีชาวไทยมุสลิมมากกว่าไทยพุทธ ซึ่งเป็นผลจากการอพยพของชาวภาคกลางและภาคอีสานที่มาตั้งรกรากทำมาหากินในนิคมต่าง ๆ และการรับจ้างในบริเวณพื้นที่หมู่บ้านชายแดนไทย-มาเลเซียด้วยเป็นส่วนใหญ่ นอกเหนือจากชาวบ้านที่อยู่ดั้งเดิม จากการสำรวจยังพบว่าการใช้ภาษาไทยของประชาชนส่วนใหญ่พูดได้และมีการศึกษาจากระดับประถมศึกษา ด้านอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม กลุ่มผู้นำส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย ซึ่งมีอายุมากกว่า 25 ปีขึ้นไปมีการศึกษาระดับประถมศึกษาและสูงกว่าสามารถพูดภาษาไทยได้ดี

2. สภาพการณ์ด้านเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาจากรายได้สาขาเกษตรกรรม ซึ่งได้จากการทำสวนยางและทำนา พบว่าส่วนใหญ่จะมีรายได้อยู่ระหว่าง 15,000-30,000 บาทต่อปี และในกลุ่มผู้นำจะมีรายได้ค่อนข้างดีกว่ากลุ่มประชาชน นอกจากรายได้ของครอบครัวแล้ว จากการประเมินราคาทรัพย์สินที่มีพบว่าส่วนใหญ่มีทรัพย์สินสูงกว่า 100,000 บาท เมื่อแยกวิเคราะห์ที่ตามจังหวัดพบว่าในจังหวัดยะลาประชาชนจะมีสภาพทรัพย์สินในครอบครัวมากกว่าคนในจังหวัดสงขลา และคนกลุ่มอายุมากกว่า 45 ปีจะมีทรัพย์สินที่สะสมมากกว่ากลุ่มคนที่อายุน้อย สำหรับตัวแปรอาชีพกลุ่มที่มีอาชีพทางเกษตรกรรมจะมีทรัพย์สินมากกว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ

การวิเคราะห์โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ได้พิจารณาถึงปัจจัยด้านเงินออมทรัพย์สินและหนี้สิน แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ และการผลิตและการตลาด จากการศึกษาพบว่าสภาพเงินออม

ของประชาชนในหมู่บ้านเมื่อเทียบกับ 5 ปีก่อนเพิ่มขึ้น รวมทั้งรูปแบบในการเก็บเงินออม ซึ่งการเก็บเป็นเงินสดคงมีการฝากธนาคารหรือกลุ่มสหกรณ์และการซื้อเป็นของมีค่า เช่น ที่ดินเพิ่มขึ้นและตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเก็บเงินออม คือ การศึกษา ผู้ที่เคยเข้ารับการศึกษาคงจะไม่เก็บเงินออมในรูปของเงินสด ซึ่งต่างกับผู้ไม่ได้เรียนซึ่งส่วนใหญ่คงเก็บเงินในรูปแบบเดิมและในสภาพของการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สิน พบว่าผู้ที่มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นสูงกว่ากลุ่มประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพพบว่าการกู้ยืมเงินจากธนาคารหรือกลุ่มสหกรณ์เพิ่มมากขึ้นกว่าตอนเริ่มโครงการ แต่ก็ยังไม่แพร่หลายนัก ส่วนใหญ่จะใช้เงินทุนของตัวเองในการลงทุนประกอบอาชีพ และตัวแปรที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้เงินทุนจะขึ้นอยู่กับอาชีพด้านเกษตร และการศึกษาของกลุ่มผู้ได้รับการศึกษา ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การผลิตและการตลาด ประชาชนในหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย ได้รับความรู้เพื่อการประกอบอาชีพจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเพิ่มขึ้น และการนำสินค้าที่ผลิตไปขายที่ตลาดนั้น ส่วนใหญ่จะนำไปเอง มีจำนวนไม่มากนักที่ขายผ่านกลุ่มหรือสหกรณ์

3. ลักษณะทางสังคมและการเมือง

ได้ศึกษาผู้ที่ผ่านการอบรมด้านต่าง ๆ ซึ่งมีถึง 11 สาขา มีผู้ผ่านการอบรมด้านการป้องกันตนเองสูงมากที่สุด รองลงมาด้านอาชีพเกษตรและช่าง และระหว่างเพศชายและหญิงสาขาวิชาของการเข้ารับการอบรมก็จะต่างไปตามลักษณะทางสังคมของเพศ คือ กลุ่มผู้หญิงจะเข้าอบรมมากในเรื่องการถนอมอาหาร, อนามัย และที่เป็นอาชีพเสริม เช่น เรื่องการเลี้ยงสัตว์ และปลูกผักสวนครัว ในกลุ่มผู้ชายจะเข้าอบรมสูงในเรื่องการป้องกันตนเอง การซ่อมบ้านเรือน และเครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ การปลูกผลไม้

การนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ได้แยกเป็นการนำไปปฏิบัติเอง และการถ่ายทอดให้ผู้อื่นพบว่าตัวแปรสภาพทางสังคมและการศึกษามีนัยสำคัญที่สัมพันธ์กับเรื่องนี้ ในกลุ่มผู้ชายจะมีการนำความรู้ไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นสูงกว่ากลุ่มประชาชน ซึ่งตรงกับบทบาทของตนเองและด้านการศึกษา ผู้ได้รับการศึกษาสูงกว่าประถม จะมีการถ่ายทอดสูงกว่า ผู้ได้รับการศึกษาระดับประถมและไม่ได้มีการศึกษา

แรงจูงใจในการเข้าร่วมกลุ่มสูงสุด เพราะอยากได้รับความรู้เพิ่มเติมและคิดว่าได้รับประโยชน์และในด้านประโยชน์ที่มีผลต่อหมู่บ้านของกลุ่มต่าง ๆ กลุ่มออมทรัพย์เป็นกลุ่มที่คิดว่ามีประโยชน์มากที่สุดรองลงมาเป็นกลุ่มรักษาความปลอดภัยและกลุ่มพัฒนาทางแผน

ด้านความมั่นคงของท้องถิ่นปัญหาที่มีมาก คือ การลักเล็กขโมยน้อย เมื่อแยกตามพื้นที่ในจังหวัดสงขลาจะมีการลักเล็กขโมยน้อยและการปล้นทรัพย์สินสูง ส่วนในจังหวัดยะลาจะมีความไม่มั่นคงด้านการคุกคามจากผู้ไม่หวังดีต่อกระเทศชาติมากกว่า และเมื่อเปรียบเทียบกับระยะเวลาภายใน 5 ปีที่มีโครงการฯ สภาพความมั่นคงต่าง ๆ ดีขึ้นกว่าเดิม ส่งผลให้ทัศนคติต่อโครงการโดยภาพรวมค่อนข้างดี โดยเฉพาะความพอใจที่มีต่อชุดรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้านสูงมาก ซึ่งทุกคนทราบและตระหนักในเรื่องนี้อย่างดี สำหรับสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านมีการใช้ประโยชน์สูงสุดจากศูนย์กลางหมู่บ้าน โดยใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อกิจกรรมในการรวมกลุ่มของคนในหมู่บ้าน

4. ด้านการรักษาความปลอดภัย

ระบบการป้องกันด้านสิ่งก่อสร้าง ได้มีการใช้ประโยชน์จากหอกระจายข่าวมาก และการให้ความคุ้มครองที่ซุ้รักษาความปลอดภัยทำได้มากคือ การป้องกันการลักเล็กขโมยน้อย ซึ่งมีอยู่มากในพื้นที่เช่นกันจากการสอบถามผู้ที่ทำงานในซุ้รักษาความปลอดภัย และกรรมการหมู่บ้าน ในด้านปัญหาของการทำงาน ปรากฏว่าปัญหาด้านการขาดความสามัคคีจะมีสูงมาก และปัญหาที่รองลงมาเป็นเรื่องของการขาดอาวุธ เมื่อวิเคราะห์ปัญหาของซุ้รักษาความปลอดภัยกับตัวแปรต่าง ๆ ตัวแปรด้านการศึกษามีค่านัยสำคัญทางสถิติในปัญหาด้านการขาดกำลังคน และการขาดขวัญ และการกำลังใจในการทำงาน ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมส่วนใหญ่คิดว่า ไม่มีปัญหาในการขาดกำลังคน และการขาดขวัญ และกำลังใจในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยประเมินผลครั้งนี้ได้สอบถามเฉพาะกลุ่มผู้ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดสงขลาและยะลา จาก 16 หมู่บ้านเป็นตัวแทนของกลุ่มหมู่บ้านตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย ซึ่งมีทั้งหมดถึง 89 หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านเร่งด่วนลำดับที่ 1 จำนวน 51 หมู่บ้าน และเร่งด่วนลำดับที่ 2 จำนวน 38 หมู่บ้าน ซึ่งยังคงมีอีกหลายหมู่บ้านรวมทั้งในจังหวัดสตูลและนราธิวาส ซึ่งงานวิจัยนี้ยังไม่ได้ครอบคลุมถึง ดังนั้นข้อเสนอแนะจากงานวิจัยครั้งนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของตัวแทนจากหมู่บ้านชายแดนไทย-มาเลเซีย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยประเมินผล โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย มีดังต่อไปนี้

1. การให้การสนับสนุนด้านการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ จะได้ผลดีต่อกลุ่มที่ตรงกับความต้องการของชุมชนจริง ๆ เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มยางแผ่น หรือกลุ่มรักษาความปลอดภัย แต่มีหลายกลุ่มที่ต้องปิดตัวเองหลังจากผ่านการอบรมหรือจัดตั้งจากทางส่วนราชการไปแล้ว เพราะไม่ตรงกับสภาพของพื้นที่และประชาชน

2. ควรมีการสำรวจความต้องการที่แท้จริงก่อนการจัดอบรม หรือจัดทำโครงการต่าง ๆ และไม่ควรเป็นที่ทุกหมู่บ้านตามแนวชายแดนจะต้องมีโครงการที่เหมือนกันหรือได้รับการสนับสนุนอย่างเดียวกัน อาทิเช่น การให้การสนับสนุน ด้านสิ่งก่อสร้างพื้นฐาน สำหรับระบบการป้องกันภัยนั้นบางแห่งก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์จะเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณโดยใช่เหตุ นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงถึงความล้มเหลวของโครงการอีกด้วย เพราะสิ่งก่อสร้างที่ได้ลงทุนไปถูกทิ้งเบร่าไม่ได้ใช้หรือใช้ไม่คุ้ม

3. ควรมีการต่อเนื่องในการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ได้ทำโครงการ ซึ่งหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้วมีการติดตามผลต่อเนื่องน้อย

4. ปัญหาด้านความมั่นคง โดยเฉพาะจากกลุ่มผู้ไม่หวังดีต่อประเทศชาติพบว่ายังคงมีซึ่งเป็นข้อพิจารณาได้ว่า นอกจากปัญหาด้านเศรษฐกิจแล้วปัญหาด้านการเมืองก็คงมีอยู่ตามแนวชายแดน ซึ่งทางราชการควรกำหนดยุทธวิธีแก้ไขต่อไป

5. ผลสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านจะขึ้นอยู่กับผู้นำที่มีคุณภาพเป็นสำคัญ ดังนั้น การพัฒนาตัวผู้นำก่อนและสร้างจิตสำนึกในการทำงานพัฒนาหมู่บ้านจะช่วยโครงการให้สำเร็จผลได้มาก

6. แนวคิดในเรื่องการจัดรูปหมู่บ้าน เพื่อการปกครองและพัฒนาเป็นเรื่องที่จะส่งผลดีในแง่ของการพัฒนา, ความสามัคคี และการรวมกลุ่มแต่ค่อนข้างที่ทำได้ยาก โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนทางใต้ ซึ่งมีอาชีพการทำสวนยางเป็นส่วนใหญ่